

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/255/2022
Identifikačné číslo spisu:	4117231087
Dátum vydania rozhodnutia:	26.03.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Holíč
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:4117231087.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkýň 1/ U.. B. M., nar. XX. X. XXXX, A., C. XXXX/XXA, 2/ P. F. M., F., nar. XX. X. XXXX, W., N. XXXX/X, zastúpenej advokátskou kanceláriou Advokátska kancelária - JUDr. Petra Baňáková, s.r.o., Nitra, Vínohradnícka 29, IČO: 50 686 241, proti žalovanému G.. F. W., nar. XX. X. XXXX, A., Š. XXX/XX, zastúpenému Advokátskou kanceláriou CIMRÁK s.r.o., Nitra, Štefánikova 7, IČO: 36 868 876, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 7C/146/2017, o dovolaní žalobkyne 1/ proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 28. apríla 2022 sp. zn. 7Co/83/2020, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanému n e p r i z n á v a náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nitra (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 30. januára 2020 č. k. 7C/146/2017-612 výrokom I. zamietol návrh žalobkyne 1/ na prerušenie konania, výrokom II. zamietol návrh žalobkyne 1/ na pristúpenie U.. B. D., nar. XX. A. XXXX, A., C. XXA, do konania na stranu žalovaného, výrokom III. žalobu zamietol. Výrokom IV. vyslovil, že žalovaný má voči žalobkyniam 1/ a 2/ nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

1.1. Žalobkyne sa, po pripustení zmeny žaloby uznesením vyhláseným na pojednávaní 22. marca 2019, domáhali určenia, že žalobkyňa 1/ je vlastníčkou nehnuteľného majetku nachádzajúceho sa v k. ú. F. M. tak, ako je tento vyznačený na GP č. 8C/47/2012 vypracovanom G.. V. X. 20. júna 2016 ako parc. č. XXXX/XXX - orná pôda, o výmere 2 335 m², v podiele 1-ica a súčasne určenia, že predmetná parcela v podiele 1-ica k celku patrí do dedičstva po zomrelom P.. G. M., nar. XX. C. XXXX, zomr. XX. P. XXXX, naposledy A., C. XXXX/XXA. Žalobkyňa 1/ sa považuje za vlastníka sporného pozemku, majúc za to, že spolu s manželom (pôvodným žalobcom 2/; pozn.) spornú časť pozemku od roku 1992, od kedy bolo urobené oplotenie, riadne a nerušene užívali, pričom ju užívali od počiatku až doteraz tak, ako to je. Žalovaný sa mal vyjadriť, že vzniknutú situáciu spojenú s tým, že mu mali zobrať časť pozemku, nebudú riešiť, keďže to zostane v rodine. Pôvodný žalobca 2/ v priebehu konania zomrel, preto súd prvej inštancie uznesením z 11. septembra 2018 č. k. 7C/146/2017-157 rozhodol o

pokračovaní s jeho právnym nástupcami, a to dedičmi - žalobkyňami 1/ a 2/.

1.2. Súd prvej inštancie sa ako prednostnou otázkou zaoberal tým, či žalobkyne v konaní preukázali naliehavý právny záujem na požadovaní určení; dospel k záveru, že naliehavý právny záujem žalobkyň je daný. Na základe vykonaného dokazovania a po právnom posúdení veci podľa ust. § 137 písm. c), § 79, § 164, § 255 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), § 129, § 130, § 134 ods. 1, 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „OZ“) dospel k záveru, že žalobkyne v konaní neunesli dôkazné bremeno z hľadiska preukázania všetkých zákonných podmienok pre určenie vlastníctva žalobkyne 1/ a jej neb. manžela P. G. M. vydržaním podľa § 134 ods. 1 OZ. Podľa názoru súdu prvej inštancie žalobkyňa 1/ a jej neb. manžel so zreteľom na všetky skutočnosti nemohli byť dobromyseľní o tom, že im sporná nehnuteľnosť patrí, teda, že sú oprávnenými držiteľmi. Uviedol, že pri vyhotovení oplotenia, bez ohľadu na to, kto im ho realizoval, si mali žalobkyňa 1/ a jej manžel vytýčiť hranice svojho pozemku, čo je prenesenie súradníc z katastrálnej dokumentácie autorizovanou osobou (geodetom) na tvar miesta, pričom vytýčením hraníc sa nemenia a ani nezakladajú právne vzťahy k dotknutým pozemkom. Podľa názoru súdu prvej inštancie bolo predovšetkým v záujme žalobkyne 1/ a jej manžela, aby postupovali pri vytýčení pozemku a stavbe oplotenia s náležitou opatrnosťou. Ďalej súd prvej inštancie poukázal, že na spornú nehnuteľnosť boli vypracované dva geometrické plány, a to geometrický plán G.. O. z 01. júna 1992 (č. l. 14 súdneho spisu) a geometrický plán G.. Š. zo 16. septembra 2012 (č. l. 20 súdneho spisu), z ktorých jednoznačne vyplýva, že prístupová cesta k nehnuteľnostiam žalobkyne 1/ je zakreslená tak, že jej pravá strana tvorí hranicu medzi touto cestou a pozemkami žalovaného. Z obhliadky a vyhotovenej fotodokumentácie bolo podľa názoru súdu prvej inštancie preukázané, že oplotenie žalobkyne 1/ sa odkláňa od hranice tejto cesty a je to rozpoznateľné aj voľným okom. Žalobkyňa 1/ a jej manžel mali možnosť aj bez špeciálnej odbornej spôsobilosti vidieť, že plot nie je osadený na hranici jej pozemkov. Súd prvej inštancie prijal záver, že v danom prípade neboli pôvodní žalobcovia od počiatku dobromyseľní, pretože pri zachovaní náležitej opatrnosti, ktorú možno od nich požadovať, mali alebo mohli mať pochybnosti o existencii ich vlastníckeho práva k spornej časti pozemku. Za nedôvodnú považoval aj argumentáciu žalobkyne 1/ o necharakteristickom tvare sporného pozemku, čo nebolo preukázané v konaní ani vykonanou obhliadkou na mieste samom. Zdôraznil, že v tomto smere nejde o výmeru v rozsahu niekoľkých metrov, ale o výmeru 2 335 m², v rozsahu ktorej je zasiahnuté do pozemku žalovaného.

1.3. Súd prvej inštancie ďalej konštatoval, že ani dlhodobé užívanie sporného pozemku žalobkyňou 1/ a jej manželom nemožno považovať za dobromyseľnú a oprávnenú držbu, ktorá by spĺňala podmienky pre nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním. Žalobkyňa 1/ a jej manžel tak nemohli spornú nehnuteľnosť nadobudnúť titulom vydržania podľa § 134 OZ. Nemožno hovoriť ani o ospravedliteľnom omyle, pretože sa vyžaduje, aby postupovali s obvyklou mierou opatrnosti, ktorú bolo možné so zreteľom na okolnosti prípadu od nich požadovať. Navyiac mal súd prvej inštancie za to, že nebola splnená podmienka dobromyseľnosti po celú 10-ročnú dobu. Ak by aj v konaní bola preukázaná dobrá viera žalobkyne 1/ a jej manžela, čo preukázané v konaní nebolo, tak k jej zániku došlo momentom, kedy boli ako držitelia oboznámení žalovaným o tom, že zasahujú do jeho pozemku. Za rozhodujúcu skutočnosť považoval súd prvej inštancie v konaní preukázané tvrdenie žalovaného, že na Vianoce 1999 mal predostrieť túto tému žalobkyne 1/ a týmto momentom nastala u žalobkyne 1/ a jej manžela skutočnosť, ktorá bola spôsobilá vyvolať ich pochybnosti o vlastníctve spornej nehnuteľnosti. Od tohto momentu vedela žalobkyňa 1/ a jej manžel, resp. mali vedomosť o tom, že sporný pozemok nepatrí im, ale patrí žalovanému. Na tomto základe bolo možné konštatovať, že žalobkyňa 1/ a jej manžel pozemok užívali vedomo o vlastníctve pozemku žalovaného a zároveň vedomo o tom, že spornú časť pozemku nevlastnia. Žalovaný ako vlastník pozemku mohol kedykoľvek vyzvať na vypratanie pozemku, resp. odstránenie neoprávnených stavieb - oplotenia pozemku a vodovodnej prípojky vybudovaných na parc. č. XXXX/XX, zapísanej na LV č. XXXX, kat. úz. F. M., ktorá je jeho vlastníctvom, k čomu došlo podaním žaloby na Okresnom súde Nitra 21. septembra 2012. Konanie je vedené pod sp. zn. 8C/47/2012-424 a bolo uznesením z 21. septembra 2020 prerušené do právoplatného skončenia tohto konania vedeného pod sp. zn. 7C/146/2017.

1.4. O trovách konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP.

2. Krajský súd v Nitre (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne 1/ rozsudkom z 28. apríla 2022

sp. zn. 7Co/83/2020 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom zamietajúcom výroku (III.), ako aj vo výroku o trovách konania (IV.), odvolanie žalobkyne 1/ proti výroku I. a II. rozsudku súdu prvej inštancie odmietol a žalovanému priznal voči žalobkyni 1/ nárok na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu.

2.1. Odvolací súd dospel k záveru, že odvolanie žalobkyne 1/ podané vo veci samej proti výroku, ktorým súd žalobu zamietol (III.) nie je dôvodné a rozsudok súdu prvej inštancie je potrebné v napadnutom zamietajúcom výroku ako aj v súvisiacom výroku o trovách konania podľa § 387 odsek 1 CSP ako vecne správny potvrdiť. Stotožniac sa v celom rozsahu s odôvodnením rozsudku súdu prvej inštancie, na zdôraznenie správnosti doplnil (§ 387 ods. 2 CSP), že súd prvej inštancie dospel po vykonanom dokazovaní k správneému záveru, že v danom prípade žalobkyne neuniesli dôkazné bremeno preukázania všetkých zákonných podmienok pre nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním podľa § 134 ods. 1 OZ.

2.2. Žalobkyňa 1/ poukazovala na nerušené užívanie sporného pozemku v trvaní 27 rokov, uviedla, že pozemok s manželom užívali dobromyseľne. V tomto smere odvolací súd uviedol, že dobromyseľnosť ako vnútorný psychický stav nemožno priamo dokázať. Možno o nej usudzovať iba z okolností, v ktorých sa tento psychický stav navonok prejavuje. Základným rozlišujúcim kritériom je, či držiteľ veci alebo vykonávateľ práva pri normálnej opatrnosti, ktorú možno so zreteľom na okolnosti daného prípadu rozumne od neho požadovať, mohol alebo nemohol mať pochybnosti o tom, že mu vec, ktorú fakticky ovláda, alebo právo, ktoré vykonáva, patria. Zdôraznil, že okolnosti, z ktorých možno usudzovať existenciu dobromyseľnosti, musí v spore preukázať držiteľ veci, resp. vykonávateľ práva. Takže subjekt, ktorý sa bude dovolávať súdnej ochrany musí okrem iného tvrdiť resp. preukázať okolnosti, z ktorých možno usudzovať na jeho dobromyseľnosť, teda okolnosti, svedčiacie o poctivosti právneho dôvodu nadobudnutia veci, resp. práva, nie samú dobromyseľnosť ako vnútorné presvedčenie-psychický stav. Podľa názoru odvolacieho súdu prijal súd prvej inštancie správny záver, že žalobkyne v tomto smere neuniesli dôkazné bremeno. Správne súd prvej inštancie konštatoval, že už samotný rozsah zásahu žalobkýň do vlastníckeho práva žalovaného rozhodujúcim spôsobom spochybňuje ich dobromyseľnosť a správne prihliadol aj na všetky okolnosti danej veci, napr. odklon popri prístupovej ceste viditeľný každému voľným okom. 2.3. Odvolací súd ďalej uviedol, že súd prvej inštancie správne konštatoval, že žalobkyne nespĺnili ani ďalšiu zákonnú podmienku vydržania, a to 10-ročnú vydržacia dobu, po ktorú oprávnený držiteľ musí vec nerušene užívať. Z vykonaného dokazovania nepochybne vyplýva, že žalovaný na Vianoce 1999 upozornil žalobkyňu 1/, že užíva aj časť pozemku, ktorý patrí jemu. Uvedenú skutočnosť potvrdila aj v konaní vypočutá svedkyňa U. B. D., a to na pojednávaní pred súdom prvej inštancie konanom 29. mája 2019 (č.l. 405 spisu). Podľa tvrdenia svedkyne žalobkyňa 1/ sa mala vyjadriť tak, že „asi to tak je a buď sa to odkúpi alebo sa to vyrieši inak“. Žalobkyňa 1/ s manželom odkúpili nehnuteľnosť v roku 1992 a 10-ročná vydržacia doba by v prípade nerušeného užívania uplynula v roku 2002. Keďže žalobca (správne žalovaný; pozn.) v roku 1999 oznámil žalobkyni 1/, že užíva jemu patriacu časť nehnuteľnosti, najneskôr od tejto doby žalobkyňa a jej manžel nemohli spornú časť parcely užívať v dobre viere ako svoju vlastnú.

2.4. Zohľadňujúc absenciu dobromyseľnosti pri vstupe do užívania nehnuteľnosti žalobkyňou 1/ a jej manžela a tiež s ohľadom k tomu, že nemohla ani uplynúť 10-ročná vydržacia doba, po ktorú musí oprávnený držiteľ nerušene užívať vec ako svoju vlastnú, nebolo možné podanej žalobe vyhovieť, pretože žalobkyne nespĺnili zákonné podmienky pre nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním. Z uvedeného dôvodu odvolací súd nevzhladol dôvod zaoberať sa bližšie ďalšími odvolacími námietkami žalobkyne 1/ a rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom III. výroku ako vecne správny potvrdil (§ 387 ods. 1 CSP) O trovách odvolacieho konania rozhodol v zmysle ustanovenia § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podala žalobkyňa 1/ (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala z ust. § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 CSP. Navrhla, aby dovolací súd napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie. Zároveň navrhla odklad právoplatnosti napadnutého rozhodnutia, ktorý odôvodnila možnosťou žalovaného voľne nakladať so spornou nehnuteľnosťou.

3.1. Žalobkyňa 1/ v dovolaní tvrdila, že odvolací súd sa nesprávne vysporiadal so všetkými jej odvolacími námietkami, pričom nezohľadnil ustálenú judikatúru v obdobných veciach, v dôsledku čoho

je jeho rozhodnutie nespravodlivé, nezákonné a arbitrárne. S poukazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Cdo/196/2008 namietala, že odvolací súd vôbec nezohľadnil, že od roku 1999 až do podania žaloby plynula nová vydržacia doba a neprihliadol na osobitosť, že zo strany žalovaného došlo ku konkludentnému akceptovaniu užívania spornej nehnuteľnosti žalovanou 1/ a jej neb. manželom (pôvodným žalobcom 2/). Žalovaný v konaní nepreukázal, prečo spochybňuje dobromyseľnosť žalobkyní 1/ a 2/. Ďalej namietala, že oba sudy nižšej inštancie vyžadovali splnenie podmienok vydržania nad rámec zákona. Napriek tomu, že súd prvej inštancie vykonal rozsiahle dokazovanie, vykonané dôkazy vôbec nevyhodnotil a nezaoberal sa všetkými pre vec rozhodujúcimi okolnosťami. Sudy prihliadali iba na záujem žalovaného a vôbec nezohľadnili záujem žalobcov na užívaní spornej nehnuteľnosti. Podľa dovolateľky boli vytvorené podmienky, aby súd upravil pomery v zmysle § 135c OZ.

4. Žalovaný v písomnom vyjadrení k dovolaniu žalobkyne, doručenom súdu prvej inštancie po uplynutí lehoty na vyjadrenie k dovolaniu (§ 121 ods. 5 CSP a contrario v spojení s § 436 ods. 3 druhá veta CSP), dovolaciemu súdu navrhol, aby dovolanie žalobkyne 1/ odmietol resp. zamietol a žalovanému priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100 %.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu - žalobkyňa 1/, v neprospech ktorej bolo rozhodnuté, spĺňajúca výnimku z povinného zastúpenia v zmysle § 429 ods. 2 písm. a) CSP, skúmal prípustnosť dovolania bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP); dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne 1/ je potrebné ako neprípustné odmietnuť.

6. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. Z hľadiska ústavného aspektu treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť vecí v konaní o dovolaní a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd.

8. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

9. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými a jasne čitateľnými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať bezbreho; namiesto je skôr zdržanlivý (uvážený) prístup.

10. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Na týchto záveroch zotrváva aj súčasná rozhodovacia prax najvyššieho súdu.

11. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je poskytnúť uplatňovanému právu súdnu ochranu, avšak len za predpokladu, že sú splnené procesné

podmienky súdneho konania (viď napr. rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 80/09, II. ÚS 79/08, IV. ÚS 476/2012). Dovolací súd preto pristupuje k podanému dovolaniu tak, že najskôr skúma, či je procesne prípustné; k posúdeniu opodstatnenosti dovolania (t. j. posúdeniu, či je v ňom opodstatnene uplatnený dovolací dôvod) sa dovolací súd dostáva len v prípade prijatia záveru, že dovolanie je prípustné. Dovolanie je prípustné, ak jeho prípustnosť vyplýva z ustanovenia § 420 CSP alebo § 421 CSP. Dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania treba dôsledne odlišovať od dôvodov, ktoré zakladajú opodstatnenosť dovolania. Opodstatnené (dôvodné) je také prípustné dovolanie, v ktorom je oprávnené uplatnený dovolací dôvod. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). V prípade dovolania prípustného podľa § 420 CSP je dovolacím dôvodom procesná vada zmätočnosti uvedená v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP), v prípade dovolania, ktoré je prípustné podľa § 421 ods. 1 CSP, je dovolacím dôvodom nesprávne právne posúdenie veci (§ 432 ods. 1 CSP).

12. Dovolací súd považuje za prospešné opakovane pripomínať, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie, nie je súdom skutkovým.

13. Dovolaním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), avšak len pri dovolacom dôvode (vade zmätočnosti) v zmysle § 420 písm. f) CSP, nie pri dovolacom dôvode v zmysle § 421 ods. 1 CSP.

14. Žalobkyňa 1/ prípustnosť podaného dovolania vyvodzovala v prvom rade z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

15. Dovolací súd už konštantne uvádza, že hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej intenzite, že došlo až k porušeniu práva na spravodlivý proces.

15.1. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle tohto ustanovenia ale nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto cez prizmu v dovolaní uplatnených dovolacích námietok skúmal, či došlo k dovolateľom namietanej procesnej vade.

16. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP teda zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces.

16.1. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky

poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie.

16.2. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

17. Žalobkyňa 1/ prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP a porušenie práva na spravodlivý proces videla v tom, že odvolací súd sa nesprávne vysporiadal s jej odvolacou argumentáciou, v dôsledku čoho je jeho rozhodnutie nespravodlivé, nezákonné a arbitrárne. Namietala tiež vady v dokazovaní.

18. Dovolací súd vo svojej rozhodovacej praxi už konštantne uvádza, že z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26, 5Cdo/57/2019, bod 9, 10, 9Cdo/248/2021).

19. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo, aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

20. Z viacerých rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva a z judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky vyplýva, že nedostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia je (a to aj z hľadiska viacerých aspektov týkajúcich sa kvalitatívnej stránky odôvodňovania súdnych rozhodnutí) porušením ústavou a Dohovorom garantovaného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces. Medzi požiadavky kladené na kvalitu odôvodňovania súdnych rozhodnutí možno zaradiť požiadavky o zákaze vnútornej rozpornosti argumentácie (požiadavka relevantnosti, jasnosti, presnosti a konkrétnosti argumentu), povinnosť odôvodniť odklon od existujúcej judikatúry, povinnosť „vyrovnať sa“ s ústavnoprávnym argumentom a názormi právnej vedy, možnosti odvolacieho súdu prevziať argumenty prvostupňového súdu a iné.

21. Aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav.

22. Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ale neznamená, že súd musí dať podrobnú

odpoveď na každý argument účastníka konania (II. ÚS 76/07). O arbitrárnosti (svojvôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 383/06). K zjavnej neodôvodnenosti (arbitrárnosti) rozhodnutí všeobecných súdov sa vyjadril aj Ústavný súd Slovenskej republiky, keď uviedol, že je najčastejšie daná rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prerokúvaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Uvedené nedostatky pritom musia dosahovať mieru ústavnej relevancie, teda ich intenzita musí byť spôsobilá porušiť niektoré z práv uvedených v čl. 127 ods. 1 Ústavy. (II. ÚS 302/2019-44 z 20. februára 2020, ods. 17).

23. V danom prípade má odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie v spojení s odôvodnením dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu podľa názoru dovolacieho súdu všetky zákonom vyžadované náležitosti v zmysle ustanovenia § 393 CSP. Dovolací súd nezistil, že by v danej veci išlo o taký prípad vybočenia z medzí ustanovenia § 393 ods. 2 CSP, ktorým by došlo k porušeniu práva žalobkyne 1/ na spravodlivý proces. Odvolací súd odôvodnil potvrdzujúci výrok svojho rozhodnutia spôsobom zodpovedajúcim zákonu. V dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol, ako vo veci rozhodol súd prvej inštancie, obsah odvolania dovolateľky, zhrnutie podstatných skutkových tvrdení a právnych argumentov strán sporu, jasne a zrozumiteľne vysvetľuje, prečo rozhodnutie súdu prvej inštancie (v dovolaní napadnutom rozsahu) považuje za vecne správne, k čomu na zdôraznenie jeho správnosti dopĺňa aj ďalšie dôvody, najmä v reakcii a za účelom vysporiadania sa s podstatnými odvolacími námietkami žalobkyne 1/ (§ 387 ods. 2 CSP). Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu (najmä body 18. až 24.), ako aj rozhodnutia súdu prvej inštancie (najmä body 28. až 38.), nevyplýva rozpornosť, nepresvedčivosť, ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu sa vypořádava so všetkými podstatnými rozhodujúcimi skutočnosťami a myšlienkový postup odvolacieho súdu je v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky rozhodujúce skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal (§ 220 ods. 2 CSP).

24. V posudzovanom prípade navyše dovolacia argumentácia žalobkyne 1/ ani nespočívala v námietke nedostatočného odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu, ale na tvrdení, o jej nesprávnom vyhodnotení. K tomu dovolací súd uvádza, že správnosť právnych záverov, ku ktorým súdy dospeli, nie je právne relevantná, lebo prípadné nesprávne právne posúdenie veci prípustnosť dovolania v zmysle § 420 CSP nezakladá. Najvyšší súd už dávnejšie dospel k záveru, podľa ktorého realizácia procesných oprávnení sa strane sporu neznemožňuje právnym posúdením (R 54/2012). Na tom zotrúva aj súčasná rozhodovacia prax dovolacieho súdu (R 24/2017 a 1Cdo/202/2017, 2Cdo/101/2017, 3Cdo/94/2017, 4Cdo/47/2017, 5Cdo/145/2016, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/76/2018). Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06).

24.1. Spochybňujúc správnosť právnych záverov o vydržaní, je zrejmé, že žalobkyňa 1/ z hľadiska obsahového (§ 124 ods. 1 CSP) vyvodzuje procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP aj z právnych záverov súdov oboch inštancií, na ktorých založili svoje rozhodnutia. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

25. V tejto súvislosti treba mať na pamäti, že za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom, čo nie je daný prípad. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, IV. ÚS 324/2011) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania (strán sporu) vrátane ich dôvodov a námietok.

25.1. Ak dovolateľka argumentovala, že súdy nezohľadnili, že od roku 1999 až do podania žaloby plynula nová vydržacia doba a neprihliadli na osobitosť, že zo strany žalovaného došlo ku konkludentnému akceptovaniu užívania spornej nehnuteľnosti žalovanou 1/ a jej neb. manželom (pôvodným žalobcom 2/), dovolací súd upriamuje pozornosť najmä na bod 22. odôvodnenia napadnutého rozsudku, v ktorom sa odvolací súd vysporiadal s otázkou, prečo od roku 1999 žalobkyňa 1/ a jej nebohý manžel nemohli byť dobromyseľní, že im sporná nehnuteľnosť patrí. Rovnako je zrejmé, že žalovaný nemusel v konaní preukazovať, prečo spochybňuje dobromyseľnosť žalobkyní 1/ a 2/, keď podľa záverov odvolacieho súdu prezentovaných v bode 22. odôvodnenia, okolnosti, z ktorých možno usudzovať existenciu dobromyseľnosti, musí v spore preukázať držiteľ veci, resp. vykonávateľ práva (v danom prípade žalobkyne; pozn.). Z odôvodnenia rozsudkov oboch súdov nižšej inštancie, naopak, nevyplyva, že by súdy od žalobkyní vyžadovali splnenie iných, než zákonom predpokladaných podmienok vydržania vlastníckeho práva (§ 134 OZ).

25.2. Pokiaľ dovolateľka namietala, že súd mal vytvorené predpoklady pre postup v zmysle § 135c OZ, najvyšší súd (odhliadnuc od skutočnosti, že ide o novú skutočnosť, ktorú žalobkyňa 1/ v rozpore s ust. § 435 CSP uplatňuje prvýkrát až v dovolacom konaní) poukazuje na zásadu ne ultra petitem (§ 216 CSP). Žalobkyne sa po pripustení žaloby domáhali určenia vlastníckeho práva žalobkyne 1/ k spornej nehnuteľnosti titulom jej vydržania a určenia, že predmetná nehnuteľnosť patrí do dedičstva po zomrelom manželovi žalobkyne 1/, nie však usporiadania vzťahov k stavbe neoprávnene zriadenej na cudzom pozemku. Z uvedeného dôvodu sa odvolací súd ani nemohol zaoberať usporiadaním vzťahov medzi sporovými stranami inak, než ako sa domáhali žalobkyne v zmenenej žalobe. Povedané inými slovami, odvolací súd nekonal procesne nesprávne, ak predmet konania posudzoval v súlade s tým, čoho sa domáhali žalobkyne (v danom prípade posudzujúc splnenie podmienok pre nadobudnutie vlastníckeho práva žalobkyne 1/ a pôvodného žalobcu 2/ k spornej nehnuteľnosti jej vydržaním).

26. Dovolací súd ďalej poukazuje, že hodnotenie skutkových okolností, na ktoré odvolací súd pri svojich úvahách (v otázke naplnenia predpokladov vydržania) vzal zreteľ, dovolaciemu prieskumu nepodlieha. Pokiaľ dovolateľka, vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ust. § 420 písm. f) CSP, mienila namietat aj neúplné a nesprávne zistenie skutkového stavu súdmi nižšej inštancie, ako aj, že súdy rozhodli v rozpore s výsledkami vykonaného dokazovania a nezohľadnili všetky pre vec rozhodujúce skutočnosti, najvyšší súd uvádza, že nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nie je v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu považované za vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP (v tomto smere najvyšší súd poukazuje na naďalej opodstatnené závery vyjadrené v judikátoch R 37/1993 a R 125/1999, R 42/1993, R 6/2000, ako aj na rozhodnutia 1Cdo/41/2017, 2Cdo/232/2017, 3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 7Cdo/11/2017, 8Cdo/187/2017). Súlad tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej republiky posudzoval už ústavný súd, nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti (II. ÚS 465/2017).

27. Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že súdy po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo že neboli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04). Dovolací súd nezistil, že by postupom odvolacieho súdu došlo k porušeniu práva dovolateľky na spravodlivý proces, ani že zistenie skutkového stavu by bolo prima facie natoľko chybné (svojvoľné), že by k nemu súd pri rešpektovaní základných zásad hodnotenia vykonaných dôkazov nemohol nikdy dospieť (porov. I. ÚS 6/2018), a ani že prijaté právne závery by boli v extrémnom nesúlade s vykonanými skutkovými zisteniami, resp. že by z nich v žiadnej možnej interpretácii súdneho rozhodnutia nevyplyvali (porov. I. ÚS 243/07). Podľa názoru dovolacieho súdu preto prijaté skutkové a právne závery oboch súdov nižšej inštancie možno považovať za logické, vychádzajúce zo skutkových okolností veci a relevantných právnych noriem a nemožno im vyčítať takú svojvoľnosť, ktorá by mala za následok arbitrárnosť ich rozhodnutí.

28. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd uzatvára, že vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP nezistil, preto je dovolanie žalobkyne 1/ v tejto časti procesne neprípustné, čo je dôvod na jeho odmietnutie podľa § 447 písm. c) CSP.

29. Keďže konanie vadou podľa § 420 písm. f) CSP postihnuté nebolo, dovolací súd pristúpil k posúdeniu dovolania z hľadiska žalobkyňou 1/ namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom v zmysle § 421 ods. 1 CSP.

30. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

31. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

32. Právnym posúdením veci je aplikácia práva na zistený skutkový stav. Je to činnosť súdu spočívajúca v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej norme, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (questio iuris). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (questio facti), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá, alebo správne určenú právnú normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval.

33. Žalobkyňa 1/ vyvodzujúc prípustnosť podaného dovolania z ust. § 421 ods. 1 CSP tvrdila, že v danom prípade odvolací súd nezohľadnil ustálenú judikatúru v obdobných veciach. Namietala, že odvolací súd nesprávne posúdil otázku plynutia vydržacej doby, najmä neprihliadol na jej pretrhnutie a následné opätovné plynutie. Podstata dovolacieho dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci, tak ako ho vymedzila dovolateľka, spočívala v tvrdení, že odvolací súd nezohľadnil, že od roku 1999 žalobkyni 1/ a jej manželovi plynula nová vydržacia doba. Odvolací súd tiež nesprávne vyhodnotil otázku dobromyseľnosti držby, keď nezohľadnil, že zo strany žalovaného došlo ku konkludentnému schváleniu užívania spornej nehnuteľnosti žalobkyňou 1/ a jej neb. manželom. Žalovaný počas tejto novej vydržacej doby nevykonával žiadne kroky, aby tento stav zvrátil.

34. Dovolací súd v tejto súvislosti zdôrazňuje, že je viazaný iba vymedzením právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré považuje dovolateľ za nesprávne. Najvyšší súd nemôže byť viazaný tým, o ktorý prípad právnej otázky podľa § 421 ods. 1 CSP (a či vôbec) oprel prípustnosť dovolania dovolateľ. Posúdiac materiálny substrát dovolania žalobkyne 1/ (§ 124 CSP), dovolací súd konštatuje, že dovolateľka v danom prípade namietala odklon od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu [§ 421 ods. 1 písm. a) CSP].

35. V dovolaní, prípustnosť ktorého sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a) CSP je relevantná len taká otázka, ktorá kumulatívne vykazuje všetky nižšie uvedené znaky: a/musí ísť o otázku (právnú, nie skutkovú) riešenú odvolacím súdom, ktorá je buď hmotnoprávneho alebo procesnoprávneho charakteru, b/ spôsob jej vyriešenia odvolacím súdom zakladá "odklon" od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, c/ odvolací súd na jej riešení založil svoje rozhodnutie, d/ uvedená otázka musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní, e/ vždy musí ísť o otázku právnú, nie skutkovú; ak niektorý z týchto znakov chýba, dovolanie nie je podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP prípustné (k tomu pozri R 1/2018).

36. Dovolateľka v rámci dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP v spojení s § 432 CSP namietala nesprávne posúdenie veci odvolacím súdom v otázke plynutia vydržacej doby. Odklon od rozhodovacej praxe odvolacieho súdu odôvodnila poukazom na závery rozhodnutia odvolacieho súdu sp. zn. 2Cdo/196/2008, z ktorého vyplýva, že ak dôjde k prerušeniu vydržacej doby v dôsledku toho, že držiteľ prestal byť dobromyseľný v tom, že mu vec patrí, plynutie takto prerušenej vydržacej doby sa

neobnovuje ani pri novom vzniku oprávnenej držby tej istej veci; v takom prípade začína plynúť nová vydržacia doba.

37. Dovolací súd v tejto súvislosti tiež poukazuje, že najvyšší súd môže pri posúdení prípustnosti dovolania zohľadňovať aj tie svoje stanoviská a rozhodnutia, ktoré dovolateľ neoznačil (k tomu pozri I. ÚS 51/2020). S ohľadom na uvedené, za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu pri riešení dovolateľkou nastolenej právnej otázky možno považovať najmä nasledovné:

38. Ustanovenie § 134 ods. 1 a 2 OZ upravuje vydržanie ako osobitný originárny spôsob nadobudnutia vlastníckeho práva. Ide o nadobudnutie vlastníckeho práva na základe inej skutočnosti ustanovenej zákonom. Vydržanie vlastníckeho práva je jeho nadobudnutie v dôsledku kvalifikovanej držby veci, vykonávanej po zákonom stanovenú dobu. Funkciou vydržania je umožniť nadobudnutie vlastníctva držiteľovi, ktorý vec dlhodobo ovláda v dobrej viere, že je jej vlastníkom, pričom táto dobrá viera (dobromyseľnosť) je podľa platnej úpravy daná „so zreteľom na všetky okolnosti“. Opakom ovládania veci držiteľom je nečinnosť vlastníka. Vydržanie tak hojí najmä vady alebo nedostatok nadobúdacieho titulu. V prípade, že zmluva je neplatná pre vadu, o ktorej nemohol nadobúdateľ pri zachovaní obvyklej opatrnosti vedieť, alebo ak tu výnimočne titul vôbec nie je a nadobúdateľ je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že tu titul je, stane sa nadobúdateľ veci jej oprávneným držiteľom a pri splnení ďalších podmienok ju vydrží. Účelom vydržania je uviesť do súladu dlhodobý faktický stav so stavom právnym.

38.1. Okrem spôsobilého predmetu vydržania a spôsobilého subjektu vydržania základnými predpokladmi vydržania sú oprávnená držba a nepretržitosť tejto oprávnenej držby počas celej zákonom ustanovenej doby.

38.2. V zmysle § 129 ods. 1 a § 130 ods. 1 OZ oprávneným držiteľom je ten, kto nakladá s vecou ako s vlastnou a je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu vec patrí. Dobromyseľnosť teda znamená, že držiteľ je ohľadne existencie svojho práva v omyle. Posúdenie, či držiteľ je alebo nie je dobromyseľný, treba hodnotiť vždy objektívne, a nie iba zo subjektívneho hľadiska (osobného presvedčenia) účastníka, a treba vždy brať do úvahy, či držiteľ pri bežnej (normálnej) opatrnosti, ktorú možno s ohľadom na okolnosti a povahu daného prípadu od každého požadovať, nemal, resp. nemohol mať po celú vydržaciu dobu dôvodné pochybnosti o tom, že mu vec patrí. O dobromyseľnosti možno hovoriť tam, kde držiteľ drží vec v omyle, že mu vec patrí a ide pritom o omyl ospravedlniteľný. Ospravedlniteľný je omyl, ku ktorému došlo napriek tomu, že mýliaci sa postupoval s obvyklou mierou opatrnosti, ktorú možno so zreteľom na okolnosti konkrétneho prípadu od každého požadovať. Omyl môže byť nielen skutkový, ale aj právny (porov. uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/30/2010, 2Cdo/236/2012, 4Cdo/283/2009, 5Cdo/87/2010).

39. Tvrdenie držiteľa o tom, že mu vec patrí a že s ňou nakladal ako s vlastnou, musí byť podložené konkrétnymi okolnosťami, z ktorých sa dá usúdiť, že toto presvedčenie držiteľa bolo po celú vydržaciu dobu dôvodné (R 8/91).

40. Za držiteľa sa považuje osoba, ktorá fakticky ovláda vec. Pri oprávnenej držbe musí ísť o také faktické ovládanie veci, pri ktorom je daná vôľa nakladať s vecou ako so svojou. Dobrá viera, ktorá je podkladom tejto vôle, vyjadruje vnútorný (psychický) stav držiteľa. Posúdenie, či držiteľ je alebo nie je v dobrej viere, treba vždy hodnotiť objektívne a nie iba zo subjektívneho hľadiska (osobného presvedčenia) samého účastníka. Rovnako treba vždy brať do úvahy, či držiteľ pri bežnej (normálnej) opatrnosti, ktorú možno vzhľadom na okolnosti a povahu daného prípadu od každého požadovať, nemal alebo nemohol mať po celú vydržaciu dobu dôvodné pochybnosti o tom, že mu vec (právo) patrí (rozsudok najvyššieho súdu z 29. apríla 2008 sp. zn. 3Cdo/211/2006).

41. Oprávnenou môže byť len dobromyseľná držba. Pri posudzovaní oprávnenosti držby treba vychádzať zo zásady, že jej predpokladom je presvedčenie nadobúdateľa, že nekoná bezprávne, ak si určitú vec prisvojuje. Vo všeobecnosti platí, že dobromyseľnosť zaniká v okamihu, kedy sa držiteľ zoznámil so skutočnosťami, ktoré objektívne museli vyvolať pochybnosti o tom, že mu vec právom patrí alebo že je subjektom práva, ktorého obsah vykonáva. Pre zánik dobromyseľnosti a následné

prerušenie vydržacej doby je teda rozhodujúca vedomosť držiteľa o takýchto skutočnostiach (porov. rozsudok najvyššieho súdu z 30. júna 2008 sp. zn. 2Cdo/119/2007).

42. Najvyšší súd vo svojej rozhodovacej praxi vo všeobecnej rovine opakovane vyslovil, že pre zánik dobromyseľnosti a následné prerušenie vydržacej doby je rozhodujúca vedomosť držiteľa o skutočnostiach, ktoré sú objektívne spôsobilé vyvolať pochybnosť držiteľa o tom, že mu vec alebo právo patrí. (napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/140/2007, sp. zn. 2Cdo/119/2007, sp. zn. 1MCdo/8/2009). Dovolací súd tiež vyslovil, že definovanie okamihu zániku dobromyseľnosti držiteľa je vždy výsledkom posúdenia vysoko individuálnych, jedinečných skutkových okolností každej prejednávanej veci, preto ich zovšeobecnenie ani neprichádza do úvahy (porov. uznesenie najvyššieho súdu z 27. mája 2020 sp. zn. 1Cdo/65/2018).

43. V zmysle § 134 ods. 4 OZ, pre začiatok plynutia a trvanie vydržacej doby sa použijú primerane ustanovenia o plynutí premlčacej doby. Vydržacia doba začína plynúť od momentu dobromyseľného chopenia sa držby veci (§ 122 OZ) a musí plynúť nepretržite (§ 134 ods. 1 OZ). Aj v prípade vydržacej doby však môže dôjsť k jej spočívaniu resp. prerušeniu (§ 112 OZ).

44. Najvyšší súd v uznesení zo 17. decembra 2009 sp. zn. 2Cdo/196/2008, na ktoré poukázala v dovolaní aj samotná žalobkyňa 1/, vyslovil, že ak dôjde k prerušeniu vydržacej doby v dôsledku toho, že držiteľ prestal byť dobromyseľný v tom, že mu vec patrí, plynutie takto prerušenej vydržacej doby sa neobnovuje ani pri novom vzniku oprávnenej držby tej istej veci; v takom prípade začína plynúť nová vydržacia doba.

45. V danom prípade sa podľa žalobkyne 1/ oba sudy nižšej inštancie odklonili od vyššie naznačenej ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, keď neprihliadli na skutočnosť, že ak by aj došlo k prerušeniu vydržacej doby oznámením žalovaného na Vianoce 1999 o tom, že žalobkyňa 1/ užíva časť pozemku žalovaného, od uvedeného roku začala plynúť nová vydržacia doba, ktorá uplynula na Vianoce v roku 2009, čím je podľa dovolateľky podmienka uplynutia kvalifikovanej vydržacej doby aj tak splnená.

46. Najvyšší súd konštatuje, že z takto dovolateľkou vymedzeného dovolacieho dôvodu nevyplýva odklon odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Je zrejmé, že pre pretrhnutie pôvodnej a plynutie novej vydržacej doby je podstatné, aby nastali také okolnosti, ktoré by opätovne založili stav, že držiteľ veci (objektívne) nemá pochybnosti o tom, že mu vec patrí. Povedané inak, právnym dôsledkom straty dobrej viery držiteľa je pretrhnutie (nie prerušenie) plynutia vydržacej doby; nová vydržacia doba začína plynúť až po odpadnutí absencie dobrej viery a doba dovtedy uplynutá sa stáva bezvýznamnou. Nová vydržacia doba tak vo vzťahu k tomu istému predmetu držby môže začať plynúť až od momentu opätovnej dobromyseľnej držby držiteľa, t. j. po odpadnutí prekážok objektívne spôsobilých vyvolať pochybnosť o tom, že mu vec (predmet držby) patrí. Posúdenie otázky správneho resp. nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom tak v danom prípade záviselo predovšetkým od zodpovedania otázky, či v okolnostiach prejednávanej veci došlo k opätovnej oprávnenej držbe spornej nehnuteľnosti žalobkyňou 1/ alebo jej neb. manželom. K tomu dovolací súd vo všeobecnosti uvádza, že takáto skutočnosť z vykonaného dokazovania a zisteného skutkového stavu (§ 442 CSP) nevyplývala.

47. Odvolací súd uzavrel, že žalobkyňa 1/ s manželom odkúpili nehnuteľnosť v roku 1992 a 10-ročná vydržacia doba by v prípade nerušeného užívania uplynula v roku 2002. Keďže žalobca (správne žalovaný; pozn.) v roku 1999 oznámil žalobkyňi 1/, že užíva jemu patriacu časť nehnuteľnosti, najneskôr od tejto doby žalobkyňa 1/ a jej manžel nemohli spornú časť parcely užívať v dobrej viere ako svoju vlastnú. S ohľadom na absenciu dobromyseľnosti žalobkyne 1/ a jej manžela pri vstupe do užívania nehnuteľnosti, v dôsledku ktorej nemohla ani uplynúť 10-ročná vydržacia doba, nebolo podľa odvolacieho súdu možné podať žalobu vyhovieť.

47.1. Z vykonaného dokazovania mali sudy nižšej inštancie za preukázané, že žalovaný na Vianoce 1999 upozornil žalobkyňu 1/, že užíva aj časť pozemku, ktorý patrí jemu. Uvedená skutočnosť súdu prvej

inštancie vyplynula aj z výsluchu svedkyne U. B. D. konanom 29. mája 2019 (porov. č. I. 405 spisu). Najneskôr od tohto momentu nastala u žalobkyne I/ a jej manžela skutočnosť, ktorá bola spôsobilá vyvolať ich pochybnosti o vlastníctve spornej nehnuteľnosti.

48. Najvyšší súd na tomto mieste považuje za potrebné zopakovať, že otázku, či bol držiteľ veci dobromyseľný, treba v každom prípade riešiť z objektívneho hľadiska. Pri jej riešení je vždy potrebné vziať do úvahy, či držiteľ pri bežnej (normálnej) opatrnosti, ktorú možno s ohľadom na okolnosti a povahu daného prípadu od každého požadovať, (ne)mal alebo (ne)mohol mať dôvodné pochybnosti o tom, že mu vec patrí. Dobromyseľnosť držby zaniká v momente, keď sa držiteľ oboznámil so skutočnosťami, ktoré objektívne boli spôsobilé vyvolať pochybnosti o tom, že mu vec patrí. Pokiaľ mal odvolací súd v okolnostiach posudzovanej veci na základe vykonaného dokazovania a zisteného skutkového stavu (§ 442 CSP) preukázané, že žalobkyňa I/ a jej neb. manžel nemohli byť vzhľadom na oznámenie žalovaného dobromyseľní o tom, že sporná nehnuteľnosť patrí im, je správny záver odvolacieho súdu o nenaplnení predpokladu nepretržitého uplynutia vydržacej doby. Nad rámec uvedeného dovolací súd konštatuje, že v konaní nebolo preukázané, že by nastali okolnosti, z ktorých by bolo možné usudzovať opätovnú dobromyseľnosť žalobkyní o tom, že im sporná nehnuteľnosť patrí. Naopak, oba sudy nižšej inštancie dospeli k záveru, že pôvodní žalobcovia od oznámenia v roku 1999 mali vedomosť o tom, že sporný pozemok nepatrí im, ale patrí žalovanému. Uzavreli, že týmto momentom nastala u žalobkyne I/ a jej manžela skutočnosť, ktorá bola spôsobilá vyvolať ich pochybnosti o vlastníctve spornej nehnuteľnosti. Na tomto základe bolo možné konštatovať, že žalobkyňa I/ a jej manžel pozemok užívali vediač o vlastníctve pozemku žalovaného a zároveň vediač o tom, že spornú časť pozemku nevlastnia. Z uvedeného dôvodu sa odvolací súd v skutočnosti ani nemohol zaoberať otázkou plynutia novej vydržacej doby v prípade opätovnej oprávnenej držby tej istej veci a túto v konečnom dôsledku objektívne ani nemohol nesprávne posúdiť.

49. Pokiaľ žalobkyňa I/ namietala, že sudy nižšej inštancie sa pri posúdení otázky dobromyseľnosti držby nestotožnili so skutkovým stavom tak, ako ho z vykonaného dokazovania vnímala samotná dovolateľka, dovolací súd pripomína, že len samotné spochybňovanie správnosti skutkových zistení a vyhodnotenia dôkazov súdom, ako i sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo prosté spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci významovo nezodpovedajú predpokladom prípustnosti dovolania, ktoré sú definované v § 432 CSP v spojení s § 421 ods. 1 CSP. Dovolanie podané pre nesprávne právne posúdenie nemožno odôvodniť spochybnením skutkových záverov súdov nižšej inštancie.

50. Najvyšší súd, poznajúc svoju vlastnú rozhodovaciu prax, nedospel k záveru, že by právne posúdenie otázky naplnenia predpokladov pre nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním (plynutia vydržacej doby) zo strany odvolacieho súdu predstavovalo odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu [dovolací dôvod v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP].

51. Najvyšší súd s ohľadom na vyššie uvedené dospel k záveru, že pokiaľ žalobkyňa I/ tvrdí, že rozhodnutie odvolacieho súdu v preskúmvanej veci záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, robí tak neopodstatnene. Dovolanie v posudzovanej veci preto smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné, v dôsledku čoho najvyšší súd dovolanie žalobkyne I/ odmietol podľa § 447 písm. c) CSP ako procesne neprípustné.

52. Dovolací súd nezistil splnenie podmienok pre odklad vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 1 CSP, a preto v súlade s ustálenou súdnou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie (sp. zn. 4Cdo/144/2019, 9Cdo/154/2021).

53. O trovách dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

54. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.